

כשברהמס והיידן נפגשים

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון
יועץ: יוסף ברדנשוילי

חברי התזמורת

כינור ראשון	כינור שני	ויולה	צ'לו	קונטרבס	אבוב
מתן דגן*	אנדראה האלם*	מיכאל פלסקוב*	צבי אורליאנסקי*	דמיטרי רוזנצוויג*	מוקי זוהר*
נטשה שר*	אטיין מנרי*	דורון אלפרין	יפים אייזנשטדט*	אלכסנדר אוסיפנקו	אורי מירז
כרמלה ליימן**	אדוארד רזניק**	בוריס רימר	מרינה כץ*		
דניס ג'רסי	אומרי צח	אנדריי שפליניקוב	אלכסנדר סינלניקוב**	חליל	בסון
רומן יוסופוב	מיכאל קונצביץ'			אסתי רופא*	מאוריצי פאז*
סופיה קירסנובה	קרן שושני				קריסטיונס גריגס

כנר עמית כבוד: אריק קוביליאנסקי

נגנים אורחים: נעמה נוימן, שירי סיוון, חליל; דמיטרי מלקין, אבוב; עלי אבן, מור לוי, קלרינט; יואל פולישוק, קונטרבס; נועם פרסקו, עמית סלומון, אדריאן ארויו סוליס, קרן יער; דמיטרי לויטס, בוריס בנדיקוב, חצוצרה; קרן פנפיומן-זהבי, טימפני; דר לוי, כלי הקשה; יוליה קליין, כינור; אבי שריד, ויולה; גנאדי ליטבין, קונטרבס

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון*, יו"ר	יצחק אלרון*	פרופ' בני גיגר*	רוברט דרייק	פרופ' שמואל קבילי
אבנר אזולאי	פרופ' שלמה בידרמן	עו"ד יאיר גרין*	פרופ' משה הדני*	רו"ח רענן קופ*
יעקב אייזנר*	פרופ' אבי בן בסט*	אפרת וימן גרשון	ניסים לוי	פרופ' אורי קרשון
ד"ר חנן אלון	רו"ח תלמה ברבשקנולר	אילן דה פריס*	פרופ' מנחם פיש*	ברוך שלו*
				דב שפיר

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה	מכירות: דגן פדר
מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב
מפיק וספרן: מורן מגן	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן
מנהלת שיווק: תמר אומנסקי	הנהלת חשבונות: שרית יצחקי

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים / טל: 02-5020503 / פקס: 02-5020504

כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות ומסתייעת בתורמים שונים.

ירושלים / המינהל הקהילתי, הגבעה הצרפתית
יום ו' 5.6.15 בשעה 10:00 (קונצרט עם תהליך העבודה)

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות
מוצ"ש, 6.6.15 בשעה 21:00

כרמיאל / היכל התרבות
יום ב', 8.6.15 בשעה 20:30

ירושלים / תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון
יום ג', 9.6.15 בשעה 20:00

רחובות / אולם ויקס במכון ויצמן
יום ד', 10.6.15 בשעה 20:00

זכרון יעקב / אלמא מרכז אמנויות
יום ה', 11.6.15 בשעה 20:00

כשברהמס והיידן נפגשים

אבנר בירון מנצח
צ'ארלי סיאם כינור (בריטניה)
צבי פלסר צ'לו (ישראל)
מוקי זוהר אבוב (ישראל)
מאוריציאו פאז בסון (ישראל)

יוזף היידן (1809-1732)
סימפוניה קונצרטית לכינור, לצ'לו,
לאבוב, לבסון ולתזמורת
בסי במול מז'ור, הוב' 1:105

יוהאנס ברהמס (1897-1833)
וריאציות על נושא של היידן (סנט אנתוני)
בסי במול מז'ור, אופ' 56a

הפסקה

עידו שירום (1973)
שיר פרידה לכלי קשת (בכורה עולמית)

יוהאנס ברהמס
קונצ'רטו לכינור, לצ'לו ולתזמורת
(הקונצ'רטו הכפול) בלה מינור, אופ' 102

א שתקד החליט משרד התרבות והספורט להעניק פרס ע"ש אריק איינשטיין ליוצרים ישראלים שתרמו להתפתחות התרבות הישראלית לדורותיה. בין הזוכים מאסטרו אבנר בירון. להלן עיקרי הדברים שאמרה עליו ועדת הפרס:

"פרופ' אבנר בירון הוא מבכירי המבצעים הישראלים בני זמננו. בשנת 1984 הקים כמו ידיו את אחת התזמורות הפעילות והמצויינות בתולדות המדינה - תזמורת הקאמרטה הישראלית ירושלים. בירון מביא עמו סטנדרטים של פרפקציוניזם, ותחת הנהגתו וחזונו האמנותי הפכה התזמורת לשגרירה של עולם המוסיקה הקלאסית הישראלית גם מעבר לגבולות ישראל.

בירון הוא מן המעודדים הגדולים של היצירה המקומית, ובאמתחתו של בכורות עולמיות ליצירות שהזמין וביצע גם מחוץ לגבולות המדינה. דרך עולם הקונצרטים יצר קשרים בין ערבים ליהודים ובין תרבויות שונות. בירון קידם מאוד את מוסיקת הבארוק והביא לידי פריחת הז'אנר בישראל.

בירון הנהיג באופן מרשים ביותר את האקדמיה למוסיקה בירושלים, הקים חוגים וקידם מסורות חדשות בין כותלי האקדמיה ותמך בתלמידים מצטיינים, תוך כדי המשך פעילותו האמנותית הענפה בתזמורת הקאמרטה. התמדתו ונחישותו במים הסוערים של התרבות הישראלית ראויים להערכה".

את הקריירה המוסיקלית שלו החל בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוסיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוסיקה ולאינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוסיקה ובמדע.

כחלילן הירבה להופיע בהרכבים קאמריים וברסיטלים, וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ ובחו"ל. כמורה וכמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. בשלוש קדנציות כהונתו כנשיא האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים (1994-2003) יזם פתיחת מחלקה למוסיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רב-תחומית. בירון מכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוסיקה באירופה (AEC).

בירון ניצח על הפילהרמונית הישראלית, הסימפונית ירושלים רשות השידור והסינפונייטה באר שבע ומוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. כמו כן כיהן כמנהל המוסיקלי של פסטיבלים, ובהם "פסטיבל אברוגוש" ו"ימי מוסיקה וטבע בגליל".

תחת הנהגתו הקאמרטה הישראלית ירושלים מופיעה זה 31 עונות על בימות המוסיקה בארץ ובאולמות מרכזיים של פריס, אמסטרדם, ברלין, לוצרן, באזל, ז'נבה, מדריד, ניו יורק, וושינגטון, לוס אנג'לס, שיקגו, אלסקה, בייג'ין, שנחאי, טביליסי וירואן.

צ'ארלי סיאם, אחד הכוכבים הנוצצים של הכינור הקלאסי, נולד ב-1986 בלונדון לאב נורבגי ולאם בריטית*. בגיל חמש החל ללמוד נגינת כינור, אחרי ששמע את יהודי מנוחין מנגן ברדיו את הקונצ'רטו לכינור של בטהובן. הוא התחנך באיטון ובקיימברידג', ובנגינת כינור השתלם בקולג' המלכותי למוסיקה של לונדון בהדרכת פרופ' יצחק רשקובסקי והכנר שלמה מינץ. מאסטרו מינץ היה גם בין מדריכיו של צ'ארלי בשנת 1999, כאשר בא לארץ להשתתף בסדנאות ובכיתות האמן של המרכז למוסיקה "קשת אילון" בקיבוץ אילון.

כבר בגיל 15 החל צ'ארלי להופיע בקונצ'רטי עם תזמורות, ועם הפילהרמונית המלכותית של לונדון והקאמרטה הישראלית ירושלים הופיע לראשונה בגיל 18. בשנת 2008 ניגן את הקונצ'רטו הראשון לכינור של שוסטקוביץ' עם הפילהרמונית של מוסקבה בסיוור מקיף בכל רחבי בריטניה. כמו כן הופיע עם התזמורות הפילהרמוניות של רוטרדם ושל אוסלו ועם הסימפוניית הלאומית הצ'כית. בין המנצחים שניגן תחת שרביטיהם:

יאניק נז'הֶסֶגן, יורי סימונוב, אד גרדנר וליבור פֶּשֶק. בסתיו 2012 הופיע לראשונה בוויגמור הול הלונדוני לצד הפסנתרן הישראלי איתמר גולן.

התקליטור הראשון של סיאם, שכלל מיצירות גריג ואלגר, ראה אור ב-2008 וזכה לשבחים מרובים. ב-2009 קנה לו סיאם מוניטין בסדרת קונצ'רטים בלונדון, בפריס, באוסלו, בברגן ובבאזל, ובעקבות כך הוחתם ב-2011 בידי תאגיד וורנר למוסיקה קלאסית

ולג'אז להקליט עוד שני תקליטורים. בשנים האחרונות הופיע צ'ארלי סיאם בקונצ'רטים רבים בכל רחבי אירופה, באסיה ובארצות הברית, ובמקביל ניגן בקונצ'רטי התרמה למען נוער במצוקה שעורכת קרן מייסודו של הנסיך צ'ארלס. לא מכבר מונה סיאם לפרופסור אורח במכללה למוסיקה של לידס, ובכך הוכתר כפרופסור הצעיר ביותר בבריטניה.

צ'ארלי סיאם החיה את מסורתם של כנרי עבר: הוא יוצר וריאציות וירטואוזיות לנעימות עממיות לצד זמרים יוצרים מתחום הרוק, הפופ והג'ז כבריאן אדמס, ג'יימי קאלאם וסולני "המי" רוג'ר דלטרי ופיט טאונסנד. מראהו המצודד ונינוחות הופעתו מול קהל ומצלמות הפכו אותו - כמה מפתיע - גם לדוגמן מקצועי, אהוד על כמה תאגידי אופנה גדולים.

צ'ארלי סיאם מנגן בכינור שייצר בונה הכינורות גואַרְנֶרִי דֶל גֵ'זו בשנת 1735. כינור זה היה בזמנו בשימוש של יהודי מנוחין, שנגינתו - כזכור - שילחה את צ'ארלי סיאם אל דרכו המוסיקלית.

* למשפחת סיאם קשרים ענפים עם ישראל: אולה מרטין סיאם, סבו של צ'ארלי, מילא תפקיד מכריע במילוט חמש "ספינות שרבור" לארץ ב-1969, אחרי שממשלת צרפת הטילה אמברגו על מסירתן לחיל הים. אמו של צ'ארלי, קארין סיאם, היא חברה פעילה בארגון הידידים הבריטים של מכן ויצמן למדע.

הצ'לו צבי פלסר משלב בין קריירת סולן, נגינת מוסיקה קאמרית והוראה. הכשרתו המוסיקלית המוקדמת הייתה בבית הספר התיכון ע"ש תלמה ילין בגבעתיים וביחידה למוסיקאים מחוננים של המרכז למוסיקה, ירושלים. הוא בוגר בית הספר למוסיקה ג'וליארד בניו יורק, שם למד אצל זארה נלסובה. מורו בארץ היה צבי הראל, וכן למד אצל דיוויד סוואר, חבר רביעיית גוארנרי.

בין התזמורות שהופיע איתן כסולן: הפילהרמונית הישראלית, הקאמרטה הישראלית ירושלים, הסימפונית ירושלים רשות השידור, הסימפונית הישראלית ראשון לציון, הסימפונית הלאומית בווינגטון, הסימפונית של המבורג, טביליסי ושנחאי, הסימפונית ע"ש ורדי במילאנו ותזמורת סיינמרטין אין דה פילדס בלונדון. המנצחים שעבד במחיצתם היו זובין מהטה, סר נוויל מרינר, סטיבן סלואן, אשר פיש, סרג'יו קומיסיונה, דיוויד שטרן, דניאל אטינגר ועוד רבים.

פעילותו הענפה בתחום המוסיקה הקאמרית כוללת חברות ברביעיית כלי הקשת "הוברמן" וייסוד ההרכב הקאמרי "קונצרטנטה" הניו יורקי. הוא הופיע לצד אייזק שטרן, פנחס צוקרמן, ריצ'רד גוד, מייקל ט'רי והרביעיות "ירושלים", "אביב" ו"איזאי". כיום הוא מרבה להופיע עם הכנרים גיא בראונשטיין ודיישין קשימוטו, החלילן עמנואל פאהו והוויולן עמיחי גרוס.

צבי פלסר מופיע על במות חשובות באירופה: באולמי לובר, פלייל ותיאטרון שאנז אלזה בפריס, הקונצרט האוס של וינה, הפילהרמונית של ברלין, וויגמור וסאות'בנק סנטר בלונדון, ועוד. כמו כן הוא מרבה להשתתף בפסטיבלי מוסיקה יוקרתיים בעולם: בסלון דה פרובאנס ובמונפּוּלְיֶה בצרפת, בקוֹהֶמוּ בפּינלנד, ברולנדסֶאָק בגרמניה ובפסטיבלי סְרוֹנְטִינוּ במקסיקו ומרלבורו בארה"ב. בארץ השתתף בקביעות בפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית בירושלים ובפסטיבל ישראל. בשנת 2010 מונה למנהל המוסיקלי של פסטיבל "קול המוסיקה בגליל העליון".

צבי פלסר מלמד באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים מאז 1998. הוא לימד במשך שנתיים באוניברסיטת צפון קרוליינה בארה"ב ומרבה ללמד במקומות רבים בעולם במסגרת כיתות אמן וסדנאות. עם תלמידיו נמנים מטובי הצ'לנים הצעירים בארץ, רבים מהם ממשיכים ללימודים גבוהים וזוכים בפרסים בתחרויות בינלאומיות. בשנים 2012/13 כיהן צבי פלסר כפרופסור אורח בבית הספר הגבוה למוסיקה בוויירצבורג שבגרמניה.

צבי פלסר זכה בפרסים רבים, ביניהם הפרס הראשון בתחרות פרנסואה שפירא ובתחרות הבינלאומית ה-41 במרכז קנדי בווינגטון. כמו כן זכה במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה ישראל.

מוקי זוהר מכהן כאבובן הראשי של הקאמרטה הישראלית ירושלים ומופיע עמה כסולן זה 15 שנה, בין היתר בקונצ'רטי של באך, ויואלדי, ווהןזוויליאמס וצ'ימרוזה.

מוקי זוהר נולד בתל אביב בשנת 1973 והחל ללמוד נגינת אבוב אצל סמדר שזר. הוא המשיך בלימודיו ברוטרדם, אצל עמנואל אבול (Abbühl), ואת תוארו הראשון בביצוע השלים באקדמיה למוסיקה "סוולניק" באמסטרדם בהדרכתו של יאן ספרונק. את לימודי התואר השני סיים באוניברסיטת מינסוטה בארצות הברית, בהדרכתו של בייזל ריב. כמו כן השתלם אצל מוריס בורג, לוֹתֵר קוֹן, דאגלס בוד, קת'רין גרינבק ואלן ווגל.

מוקי זוהר השתתף כסולן בפסטיבלים בישראל, באירופה ובארצות הברית, ובהם פסטיבל טנגלווד (1995), שם ניגן עם הסימפונית של בוסטון תחת שרביטו של סייגי אוסאווה. בשנת 1998 הופיע עם תזמורת אוניברסיטת מינסוטה וזכה שם במקום הראשון ב"תחרות הקונצ'רטו". גם עם הפילהרמונית הישראלית ניגן כסולן, תחת שרביטו של זובין מהטה. הוא ניגן עם ההרכבים הקאמרטיים "טריו אַרְאָטו" ו"האנסמבל הישראלי החדש".

לאורך כל שנות לימודיו זכה מוקי זוהר במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה-ישראל, והוא מנגן על אבוב שנרכש בסיוע הקרן.

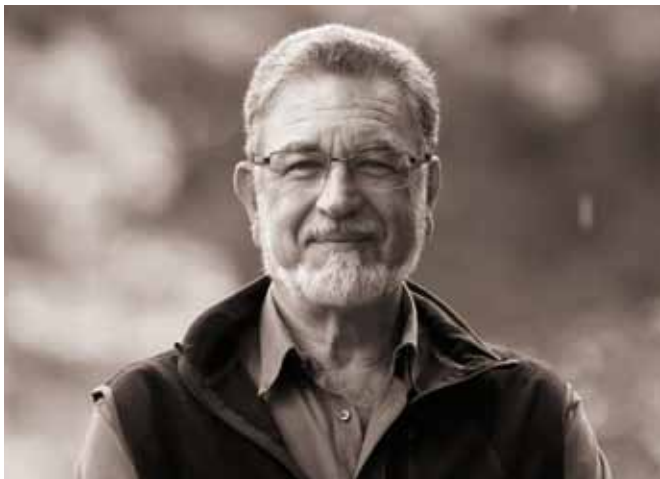

מאוריציאו פאז, יליד קוסטה ריקה, נמנה עם הבולטים במוסיקאי ישראל בתחום הביצוע וההוראה: הוא נגן הבסון הראשי של הקאמרטה, ראש המחלקה לכלי נשיפה ונקישה באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים וחבר בסגל ההוראה של בית הספר הגבוה למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה באוניברסיטת תל אביב.

פאז מופיע כסולן עם הקאמרטה משנת 1998. כמו כן ניגן כסולן עם הפילהרמונית הישראלית, הקאמרית הישראלית, הסינפונייטה הישראלית באר-שבע, הסימפונית הישראלית ראשון לציון, הפילהרמוניות של בוגוטה ובלגרד והתזמורת הלאומית של קוסטה ריקה. הוא ניגן תחת שרביטיהם של זובין מהטה, קלאודיו אבאדו, ולרי גרגייב, לורין מאזל, יואל לוי, וכמובן אבנר בירון.

כנגן מוסיקה קאמרית הופיע לצד דניאל בארנבובים, הרמן באומן, מוריס בורג, גיא בראונשטיין, גארי הופמן, קלאוס טונמן, רוברט לוי, שלמה מינץ, עמנואל פאהו, קרלהיינץ שטפנס וברונו שניידר. פאז הופיע בפסטיבל ישראל, בימי המוסיקה בגליל העליון, בג'אז בים האדום, בפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית ירושלים ובפסטיבלי שלזוויג-הולשטיין, רולנדס-אק, פוסטדם ודאבוס.

פאז זכה בפרס ע"ש פרנסואה שפירא ב-1988, בפרס שרת התרבות ע"ש בנימיני ב-2004 ובמלגות מטעם קרן התרבות אמריקה-ישראל.

סובב והולך לו הזמן

רוני פורת מנצח
פרופ' מנחם פיש מרצה

היידן סימפוניה 101 "השעון"
בטהובן סימפוניה מס' 8 (הפרק השני: "המטרונום")
צ'ייקובסקי העונות (חלקים)

זכרון יעקב: אלמא מרכז אמנויות

יום ה' 9.7.15 בשעה 20:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות, אולם אסיא

יום ו' 10.7.15 בשעה 11:00

ירושלים: תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון

יום ו' 17.7.15 בשעה 11:00

חויית הזמן האנושית כפולת פנים. הזמן שב וסובב, אך גם נמשך והולך. יש זמן מדעי וזמן היסטורי, זמן פרטי וזמן ציבורי, זמן להתמצא בו וזמן לחדש. ולמוסיקה - זמן משלה. מנחם פיש הוא פרופסור ומופקד הקתדרה ע"ש מייזר במכון כהן להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע באוניברסיטת תל אביב.

משיח

אבנר בירון מנצח
הדס פארן-אסיה סופרן (ישראל)
דוד פלדמן קונטרה טנור (ישראל)
ג'פרי פרנסיס טנור (ישראל)
פיטר הארווי בס (בריטניה)
האנסמבל הקולי הישראלי
בניהולו המוסיקלי של יובל בן עוזר

הנדל האורטוריה "משיח"

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ו', 26.6.15 בשעה 13:00

מוצ"ש, 27.6.15 בשעה 21:00

יום א', 28.6.15 בשעה 20:00

ירושלים: תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון

יום ד', 1.7.15 בשעה 20:00

זכרון יעקב: אלמא מרכז אמנויות

יום ה', 2.7.15 בשעה 20:00

אלגרו / אנדנטה / אלגרו קון ספיריטו

רחס גרר יחס: הכנר/אמרגן פיטר סלומון פרש את מנעמי לונדון ואת כיבודיה להגלי יוזף היידן, ופאפא היידן גמל לו בתפקיד פיקנטי שיצר במיוחד בעבורו ב"קונצרטית". כי כך קרא היידן ליצירתו בתחילה: "קונצרטית", והתיבה "סימפוניה" הוספה אחר כך, בבחינת: "תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ידך".

השנה 1792. זה כמה עשורים שהמוסיקה של היידן מנוגנת באירופה כולה. פיטר סלומון, כנר, מנצח ואמרגן אנגלי יליד בון, התאוה זה כבר להביא את היידן ללונדון, אך כל עוד היה היידן קפלמייסטר נרצע של הנסיך ניקולאוס אסטרהאזי, לא התאפשר הדבר. רק משהלך ניקולאוס לעולמו, והיידן הוצא לפנסיה בידי אנטון יורשו, באה ההזדמנות. סלומון נסע לווינה ובגרמנית צחה שכנע את היידן בן ה-60 לבוא עמו.

היידן זכה בבירה הבריטית בכבוד כביר: ג'ורג' השלישי ארחו בארמון בקינגהאם, אוניברסיטת אוקספורד הכתירה אותו בתואר דוקטור, הנסיך מוויילס* קד לו קידה עמוקה מדי לדעת כמה פטרויטים, ואצילי הממלכה לא ידעו את נפשם מרוב אושר כשנזדמן להם לארח אותו באחוזותיהם.

הקנאה הצמיחה תחרות: אמרגן שאיננו סלומון שכר את שירותי איגנץ פלייל, תלמיד לשעבר של היידן, וזה הלחין סימפוניה קונצרטית לשישה כלים סולניים

ולתזמורת. יצירת פלייל זכתה להצלחה כבירה כל כך, עד שלא נותרה לסלומון ברירה אלא לבקש אחת כזו מאורחו היידן. "הנה אפוא", כותב המלחין הוותיק לידיד בווינה: "אנו עומדים בפתחה של מלחמת הרמוניות רווית דם בין המורה לתלמיד". וכך, בפעם הראשונה והאחרונה בחייו, יצאה תחת ידי היידן - כבר אז מלחין הגאה של כמעט 100 סימפוניות - יצירה שהיא ספק סימפוניה, ספק קונצ'רטו וספק הכלאה ביניהם**. התזמור עשיר: חליל, אבובים, בסונים, קרנות וחצוצרות, סימפני וכלי קשת.

היידן הלחין את היצירה בחופזה במשך כשבועיים באביב 1792, ולשמחת המלחין ואמרגנו הבכורה העידה שיש כאן להיט. אחרי הבכורה במרס הושמעה הסימפוניה הקונצרטית שוב במאי, וכן נוגנה בביקור הלונדוני השני של היידן ב-1794. המבקר בן זמננו קונרד וילסון כותב: "הסימפוניה הקונצרטית של היידן, אף כי אין בה הפאתוס של הסימפוניה הקונצרטית של מוצרט לכינור ולוויולה, לא התקשתה להעמיד בצל את זוטותיו של פלייל, וזה אמנם הבין את הרמז ופנה אל מלאכת ייצור הפסנתרים".

הפרק הראשון הוא אלגרו נינוח והוא ארוך ממתכונת צורת הסונטה, אולי משום שהוא אמור לתת מקום לפראזות של ארבעת הכלים הסולניים: כינור, צ'לו, אבוב ובסון. כצפוי אצל היידן, הכלים הסולניים מתערבים בשיח התזמורתי במקום לא צפוי, הרבה לפני שהתזמורת מסיימת את

אקדמתה. בניגוד לשגרת היידן, מקטע הפיתוח*** ספוג מינוריות. את הקדנצה הסולנית המסיימת לא הותיר המלחין בידי הספונטניות, כנהוג בקונצ'רטו שיש בו כלי סולני אחד בלבד, אלא רשם אותה בתווים. גם עם סולנים מיטיבי נגן (והכנר סלומון ביניהם) לא רצה להסתכן באלתור גמור.

הפרק השני, אנדנטה, הוא סרנדה מלודית, שבה הושם רוב השיח הענוג והער בפי ארבעת הסולנים. התזמורת, המצומצמת בהיקפה בהשוואה לפרקי הקצוות, באה לידי ביטוי פעם קצרה אחת בלבד.

הפרק השלישי מתרחשת הדרמה המשעשעת שרמזנו לה בתחילה: התזמורת פוצחת בצהלת רונדו תוססת, ולפתע הכינור מהסה את החגיגה, כמוֹרה את תלמידיו השובבים, ולאט ובנחת הוא מכריז ומדגים: "מה דעתכם לנסות קצת אחרת?" והם מנסים. "יפה!" ממשיך הכינור, "ומה דעתכם על עוד אחרת?" הם עונים "הן" במשיכת קשתות, בנישוף ובתיפוף. בהמשך הפינאלה גם הסולנים האחרים מצטרפים להנחייה, ומציגים קטעי וירטואוזיות, ונגני התזמורת מנסים לחקותם כמיטב היכולת.

*לימים המלך ג'ורג' הרביעי.

**אנתוני ואן הובוקן, שקטלג את יצירות היידן, העניק ליצירה את המספר הוב' 1:105, כלומר האיבר ה-105 בקטגוריה 1, שהיא קטגוריית הסימפוניות. אחרים טוענים שזהו קונצ'רטו, שהרי ברוב המכריע של סימפוניות היידן יש מינואט, וכאן אין.

***הקטע האמצעי בצורת הסונטה.

הנושא: כוראל סנט אנתוני (אנדנטה) / וריאציה א': פוקו פיו אנימטו / וריאציה ב': פיו ויוצ'ה / וריאציה ג': קון מוטו / וריאציה ד': אנדנטה קון מוטו / וריאציה ה': ויוצ'ה / וריאציה ו': ויוצ'ה / וריאציה ז': גרציוזו / וריאציה ח': פרסטו נון טרופו / פינאלה: אנדנטה

את ברהמס צררה ההיסטוריה עם באך ועם בטהובן. הם שלושת ה"ביתים" האלמותיים במוסיקה. ברהמס ידע עוד בחייו שסומו כיוורשו של בטהובן, והידיעה רק העצימה בו את תחושת ההילוך בצלו של ענק. ביקורתו העצמית רדתה בו לעתים עד כדי שיתוק. במיוחד חרד מפרסום יצירות תזמורתיות: על הסימפוניה הראשונה עמל 14 שנה*, והרקוויאם הגרמני, שגם בו אלמנט תזמורתי נרחב, שכן כבוד על שולחן עבודתו 11 שנים בטרם החליט שהוא בן פרסום.

את הווריאציות הלחין ב-1873, והיצירה הצטרפה לחמש היצירות התזמורתיות היחידות שחיבר עד אז, והוא בן 40. באותה שנה היה כבר לברהמס ותק של עשור בווינה וותק של שנה בניהול התזמורת והמקהלה של "איגוד ידידי המוסיקה", מוסד יוקרתי בלב וינה. באוסף דיברטימנטי לכלי נשיפה משל היידן מצא ברהמס נושא חביב במיוחד, "כוראל סנט אנתוני" שמו, והוא רשם אותו במחברתו, כדי להצמיח לו וריאציות. בתחילה בחר בנתיב בטוח: הוא הלחין את היצירה לשני פסנתרים, הראה אותה לקלרה שומאן, ידידתו הטובה, ואחרי שניגונה יחד והיא אישרה כי יפה היא, שכתב אותה לתזמורת גדולה ומסרה

למוציא לאור. הבכורה, ב-2 בנובמבר, בנגינת הפילהרמונית של וינה ובניצוחו שלו הייתה הצלחה כבירה, וברהמס שאב עידוד מכך. יש אפילו הטוענים שעידוד זה הוא שדרבנו להשלים (אמנם כעבור שלוש שנים) את הסימפוניה הראשונה שלו.

פרט פיקנטי גלוי לנו ולא לברהמס: ייתכן כי מו"לי תחילת המאה ה-19 טעו בייחוס הכוראל להיידן. חוקרים מאוחרים יותר הביעו סברה כי לא היידן הלחינו, כי אם מישהו אחר, שמא איגנץ פלייל, תלמידו? אם כך ואם כך, משווקים דהיום, זהירים במיוחד, נוטים להימנע מלכתוב "וריאציות על נושא של היידן" ולהסתפק בציון הסתמי (אך הבטוח) "וריאציות סנט אנתוני".

גרסת ברהמס לשני פסנתרים מוספרה כאופ' 56b, ואילו הגרסה התזמורתית, המושמעת יותר, זכתה למספר אופ' 56a. בתזמור: פיקולו וחלילים, אבובים וקלרינטים, בסונים וקונטרה-בסונים, קרנות וחצוצרות, טימפני, משולש וכלי קשת.

פתיחת היצירה מציגה את הנושא כפי שהופיע ב"כוראל סנט אנתוני", על ההרמוניות המקוריות, כדי שנבין בשל מה התאהב בו ברהמס. כמובן, כיוון שהתזמור של ברהמס עשיר מן המקורי, האבובים והבסונים מגובים על ידי כלי קשת וקרנות.

הווריאציה הראשונה, poco più animato, (במעט יותר חיות) כהגדרתה האיטלקית, מעניקה לנו עושר גדול יותר מאשר במקור: כמה סקציות תזמורתיות מנגנות את הנושא באקורדים פועמים, ומעליהם שתי נעימות

ברהמסיות נעות בקונטרפונקט. **בווריאציה השנייה**, più vivace (ערני יותר), הסולם מינורי, והריתמוס ריקודי ועתיר בסינקופות. **הווריאציה השלישית**, con moto (בתנועה), כשמה כן היא: גרסה של הנושא זורמת בהתמדה, נישאת בכל פעם בידי סקציה אחרת של התזמורת. **בווריאציה הרביעית**, andante con moto (אנדנטה בתנועה), הנושא הופך לנעימה מינורית נוגה ורבת רגש, על רקע נגינה אטית ובסית של כלי קשת וכלי נשיפה נמוכי צליל. **הווריאציה החמישית**, vivace (ערני), היא סקרצו נמרץ בסגנון בטהובני, **והשישית** - vivace גם היא, מלכותית ורבת נישופי מתכת. **הווריאציה השביעית**, grazioso (בחן) במשקל 6/8, היא מעין סיציליאנה, פרק ריקודי אטי המוקד במוסיקה למן הבארוק, שבימי ברהמס העלה לתודעה סצנות פסטורליות ספוגות רומנטיקה מלנכולית. **הווריאציה השמינית** הקצרה, presto non troppo (מהיר, לא יותר מדי), היא להטוט: מנגינות נעות מהר כעננים רדופי רוח, ובהתפתלויותיהן הן כמעט ומצליחות להסתיר את הנושא.

הפינאלה הארוך הוא השיא. זוהי פסקאליה בארוקית ובה 17 וריאציות. שינויים הרמוניים וריתמיים מולידים תצורות קליידוסקופיות, עד לקודה** רבת נפח המביאה לאוזנינו שוב, בחגיגות אטיות, את נושא סנט אנתוני, כאומרת: "ראו מנין באנו ולאן הגענו".

* הוא עצמו טען שמן הסקיצה הראשונה ועד לליטוש האחרון מדובר ב-21 שנה.
**זנב, סיום.

במאי 2004 כתב מבקר המוסיקה חנוך רון: "זה קרה באבו גוש. משהו מיוחד היה באוויר. המנצח מיכאל שני מוריד את השרביט, ולפתע צלילים מעולם אחר בוקעים מהתזמורת ומהמקהלה, מצמררים את העור ומלטפים את קירות הכנסייה. אני נצמד לכיסא. הקהל בהלם: מלחין נפלא נולד". על עידו שירום כתב כך.

עידו שירום, יליד ירושלים, החל ללמוד נגינת פסנתר בגיל שמונה אצל אסתר נרקיס, אז מנהלת הקונסרבטוריון שליד האקדמיה ע"ש רובין בירושלים. באותו הזמן החל להלחין. את רסיטל הקומפוזיציה של בית הספר התיכון לאמנויות שליד האקדמיה עבר בהצטיינות, ובמשך שנתיים נטל חלק במחנה הקיץ של מכון ויצמן למדע לתלמידים מחוננים במוסיקה ובמתמטיקה. בשנות התשעים למד קומפוזיציה ופסנתר באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים ובחוג למוסיקולוגיה באוניברסיטה העברית.

רבות ממימוניות הקומפוזיציה קנה לו שירום בלימוד אוטוידקטי ובסיועו של המנצח מיכאל שני. הוא הלחין מוסיקה תזמורתית, מקהלתית, קאמרית ויצירות לכלי סולו. יצירות פרי עטו בוצעו בפסטיבלים "חגיגות המוסיקה באברוגוש", "צלילים במדבר" ו"חג המוסיקה הישראלית" ובקונצרטים בהולנד, בברזיל ובארצות הברית. הקונצרטו שלו לסקסופון זכה בפרס היצירה אהובת הקהל בפסטיבל "צלילים במדבר" של שנת 2010. ב-2006 יצא התקליטור Salvation, ובו מבחר מיצירותיו עם

מקהלות ועם תזמורות מישראל ומליטא, רובן בניצוח מיכאל שני. התקליטור זכה לשבחי הביקורת והושמע בקול המוסיקה וברדיו ההונגרי.

דבר המלחין על יצירתו

"שיר פרידה" היא יצירה לתזמורת כלי קשת שהלחנתי בסוף 2007. היא יצירה טרגית העוסקת בפרידה מאהובים, והמוות במרכז. קרוב לוודאי שאת השראתה היא שואבת ממסורת הרקוויאם במוסיקה המערבית ומן הסימפוניות הטרגיות של מאהלר. בשעת כתיבתה הייתי שרוי בדיכאון, וייתכן כי הבדידות והעצב הצמיחו בי (וביצירה) כמיהה אל המוות, העשוי להביא בכנפיו גאולה, מנוחה ופתח אל עולם טוב יותר. אולי הושפעתי מגישתו של מוצרט, שהתייחס אל המוות כאל חבר טוב שאין לירוא מפניו.

היצירה טונלית (אני מאמין גדול בטונליות) והיא מולחנת בלה מז'ור, במודוס המיקסולידי, שבו מולחן גם הפרק האחרון המצמרר ברקוויאם המלחמה של בנג'מין בריטן "Let us sleep now".

היצירה נפתחת בנושא מלודי ובו מוטיב חוזר של ירידת ארבעה צלילים עוקבים (מי, רה, דו#, סי) ואז עלייה אל רַה - מעין ירידה למוות ועלייה לעולם הבא. נושא שני מופיע, כרוך בראשון, וכל תו בו חוזר פעמיים, כבתחינה. אחרי התצוגה הנושא מובא בפעם השנייה בנגינת ויולה בליווי ארפגי' בכינור השני. בפעם השלישית הבסים פותחים בצליל מי בטריולות* והכינור השני מגן מוטיב אנחה.

בשלב הפיתוח המוסיקה נהיית נרגשת, טרגית ומתוחה, ושני הנושאים משולבים זה בזה: הצ'לו מגן את הנושא הראשון והכינור - בקונטרפונקט - מוטיב מן הנושא השני; אחר כך הם מתחלפים ביניהם ועדיין מגנים בפוליפוניה. אחרי השיא הרגשי יש מודולציה פתאומית לסולם רה מינור למשך ארבע תיבות, ואז - חזרה ללה מז'ור. הנושא הראשון חוזר בכינורות בטריולות. האופטימיות מנצחת...

החלק השני הוא פוגה דרנושאית, ואליה מצטרף נושא שלישי: מגנינה כוראלית בנוסח באך. הפוגה הכפולה הולחנה גם היא במודוס המיקסולידי. באווירתה ובתוכנה הרגשי אין הטרָגיות והעצב של החלק הראשון, אלא דווקא התעלות. בפוגה המוסיקה נהיית עוצמתית: שני הנושאים העיקריים והנושא הכוראלי מנוגנים לאורכה בכל הכלים והרגיסטרים ובקונטרפונקט מורכב. בחלק הזה יש תחושת התגברות על כאב ועל צער והתעלות לספירה של אופטימיות ואמונה באלוהים. בתיבות האחרונות הקונטרבס מגן את הצליל לָה, וכך - בצליל הטוניה של סולם לה מז'ור ובפורטיסימו - היצירה מסתיימת.

מסר היצירה הוא שחרף הכאב והצער בקיום האנושי יש גם אהבה ואמונה, ואלה סופן לנצח.

*טריולה היא חלוקה של פְּעֵמַת שני חלקים לשלושה חלקים.

אלגרו / אנדנטה / ויוצי'ה נון טרופו

דירתו הווינאית של ברהמס הייתה מקדש למלחינים שהוקיר: פורטרט של באך מעל למיטה ופסל של היידן על שידה, ובטרקלין - תצלומי רוברט וקלרה שומאן, העתק של "כְּרוֹבְיָנִי והמוזה", פורטרט של הנדל והציור "מנדלסון מנעים לגתה". אך לבולטות מיוחדת זכתה פרוטומת בטהובן שהביא ברהמס מבית הוריו בהמבורג והציב בגומחה מעל לשולחן העבודה.

עיצוב הפנים הזה, רב הערגה והמתח, שבאמצעותו חשף המלחין המתחבט את תוויו המתהווים למבטי הנצח של קודמו האלמותי, מסמל לא רק את הערצת ברהמס אל בטהובן, אלא גם את עמדת מלומדי המוסיקה של הדור: די אם נזכיר כי המנצח הנחשב הנס פון בֵּילוּב (Bülow) כינה את הסימפוניה הראשונה של ברהמס "העשירית של בטהובן", ולא שקט עד שיצאה תחת קולמוסו הקביעה: "באך הוא האב, בטהובן הוא הבן, וברהמס (ולא ברליוז כקביעה קודמת) הוא רוח הקודש".

את ה"קונצ'רטו הכפול" של ברהמס קיבלו בני דורו בצינה לא מובנת, אך בדורות העוקבים הוא מהולל מאוד. בקונצ'רטו כפול מרובה הדרמה עוד יותר מבקונצ'רטו רגיל: לא גלדיאטור אחד אלא שניים מנהלים קרב מוחות מול התזמורת. הנה מה שאומר על הקונצ'רטו חוקר המוסיקה פטריק ביילי: "במאה ה-18 עיצבו באך, ויואלדי ומוצרט קונצ'רטי לשני סולנים או יותר, אך במאה ה-19 אלה נדירים. שניים ראויים לציון:

הקונצ'רטו המשולש של בטהובן והחשוב ממנו - הכפול של ברהמס".

הקונצ'רטו יצא תחת ידי ברהמס ב-1887 והוא יצירתו הסימפונית האחרונה. תולדותיו מעניינים: הכנר יוזף יואכים היה חבר ועמית של ברהמס למן 1853. הוא קישר בין ברהמס לבין שומאן, ובכך הוזנק ברהמס אל עבר הקריירה שלו. והנה, בשנת 1883 הקיץ הקץ על 30 שנות חברות ושיתוף בין שני הידידים. יואכים חשד שרעייתו מנהלת רומן עם המו"ל של ברהמס וברהמס צידד ברעה. לרוע המזל הציגה אִמְלִיָה יואכים בשעת הגירושין מכתב של ברהמס שבו הוא מאמין בחפותה, ואת הקרע בין החברים לא ניתן היה למנוע. ארבע שנים לא החליפו השניים מילה, עד אשר לא יכול עוד ברהמס כדבריו "שלא לשמוע את כינורו של יואכים", ומשביקש ממנו רוברט האוסמן, הצ'לן של "רביעיית יואכים" כי יכתוב בעבורו קונצ'רטו, עלה על דעתו של ברהמס רעיון הקונצ'רטו הכפול. בדחילו ורחימו כתב ליואכים גלויה, הוסיף כי גם סרוב יובן, ויואכים לא סרב. ייאמר, כי החברות לא שבה לעולם להיות מה שהייתה בתחילה, אבל יצירת המופת עמנו.

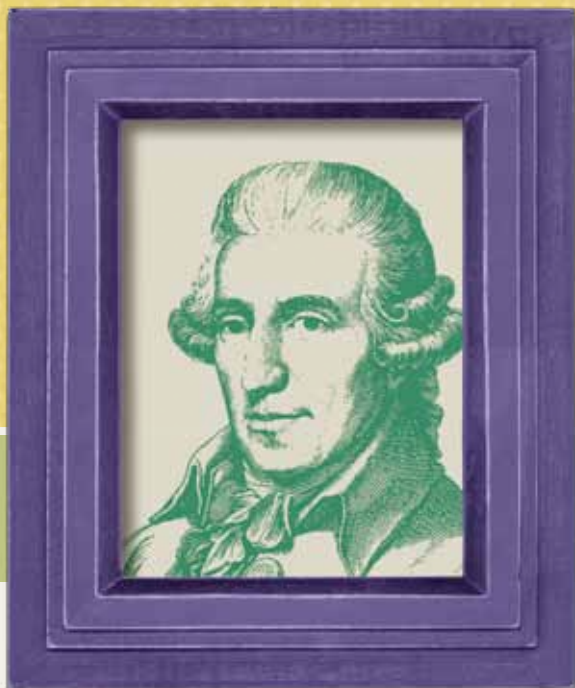
האם שומעים את הדי הסיפור בקונצ'רטו? למאזין נדמה כי הסולנים והתזמורת מפליאים להציג בו כל מה ששיח מוסיקלי יכול להביע: עימות, זעף, נוחם, אחדות, כאב ומתק. יש הרואים ביצירה גם עוד הישג: בהשמת הכינור והצ'לו בכפיפה אחת יצר ברהמס מעין הִיפּוֹרֶכְלִי, שמנעד מיתריו נמתח ממעמקי הבסים של הצ'לו ועד למרומי הציצים של הכינור.

מעניין כי דווקא הצ'לו, הרשום שני בכותרת, הוא הדומיננטי בשיח ומציג תדיר "חומרים" חדשים, בעיקר בפרקי הקצה.

הפרק הראשון כתוב בצורת הסונטה, אך בשינוי: כבר בתיבה החמישית, אחרי סערת אוניסונו של התזמורת, הצ'לו פוצח בקדנצה, כאילו דרשה בפיו, ורק אחריה כלי נשיפה משרטטים לראשונה את מנגינת הנושא. הכינור מגיב ברפליקה משלו, ובכך מתחיל דיאלוג מתוח עם רגיעות, שהתזמורת מעניקה לו מסגרת, גיבוי ותהודה.

הפרק השני, האטי, במשקל משולש, שונה בתכלית. הוא כתוב ברה מז'ור, אופיו שירתי, נימתו חמה ומערסלת ושני כלי הסולו בקדמת הבמה, משמיעים אִמְרוֹת שלווה הרמוניות. מוטיב של שתי קוורטות עולות שהתזמורת מציגה כבר בתחילה מסמן כיוון של אופטימיות. פטריק ביילי מדמה לשמוע בפרק את שאיפתו התמימה, האינסטינקטיבית של שתיל רך להבקיע מעלה, מעלה, אל עבר השמש.

בפרק השלישי, כמו בראשון, הצ'לו מציג נושא והכינור נענה ברצון; אך הנושא הזה שמשי, כאילו לוקח מן הפרק השני: הפרק הזה הוא רונדו צועני, קצבי ועליז; בדושיח המתעצם גם התזמורת מוצאת עניין. הנושא השני - תרועה חגיגית בדו מז'ור - מוכרז על ידי הצ'לו והכינור מאמצו. אך אז השמיים מתקדרים: נושא שלישי, מינורי וכרומטי מתוח, אינו מבשר טובות. לבסוף, ובאמצעות שיח שלום בין הסולנים, הלה מינור התחילי הופך ללה מז'ור, וכך, באופטימיות מחודשת, הקודה הארוכה מסתיימת וכן היצירה כולה.

מזרחים המלחינים הגדולים לילדים הקטנים

המלחינים הגדולים לילדים הקטנים

סדרה של 4 קונצרטים המציגה את המלחינים
הגדולים של המוסיקה הקלאסית
הסדרה מיועדת לבני 4-9 | מנחה: איריס רגב

4 איציותיו של הייזן

יונתן שפנדורף מנצח

ירושלים, המינהל הקהילתי, הגבעה הצרפתית
יום ד', 17.6.15 בשעה 17:00

מוזיאון תל אביב לאמנות, אולם רקנאטי
יום ה', 18.6.15 בשעה 17:00

כרטיסים במשרדי התזמורת: 1-700-55-2000
ובאתר: www.jcamerata.com

Brahms meets Haydn

Avner Biron conductor
Charlie Siem violin (UK)
Zvi Plessner cello (Israel)
Muki Zohar oboe (Israel)
Mauricio Paez bassoon (Israel)

Joseph Haydn (1732-1809)
Sinfonia Concertante in B-flat Major
for violin, cello, oboe, bassoon
and orchestra, Hob. 1:105

Johannes Brahms (1833-1897)
Variations on a theme by Joseph
Haydn (St. Anthony)
in B-flat Major, op. 56a

Intermission

Ido Shirom (1973)
Song of Farewell for strings (World
Premiere)

Johannes Brahms
Double Concerto in A minor for violin,
cello and orchestra, op. 102

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art
Saturday, June 6 2015 at 21:00

Karmiel / Performing Arts Center
Monday, June 8 2015 at 20:30

Jerusalem / Henry Crown Hall
Tuesday, June 9 2015 at 20:00

Rehovot / Wix Auditorium Weizmann Institute
Wednesday, June 10 2015 at 20:00

Zichron Yaakov / Elma Arts Center
Thursday, June 11 2015 at 20:00

Program notes: **Benny Hendel** Design: **Hagit Maimon**

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Advisor: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **assistant principal

1st Violin Matan Dagan* Natasha Sher* Carmela Leiman** Denice Djerassi Sophia Kirsanova Roman Yusupov	2nd Violin Andrea Hallam* Étienne Meneri* Eduard Reznik** Omri Tzach Michael Kontsevich Keren Shoshani	Viola Michael Plaskov* Doron Alperin Boris Rimmer Andrei Shapelnikov	Cello Yefim Eisenstadt* Marina Katz* Zvi Orleansky* Alexander Sinelnikov** Bass Dmitri Rozenzweig* Alexander Osipenko	Flute Esti Rofé* Oboe Muki Zohar* Ori Meiraz	Bassoon Mauricio Paez* Kristijonas Grigas French Horn Alon Reuven*
--	---	---	--	--	--

Honorary fellow violonist: Arik Kobiliansky

Guest artists: Naama Neuman, Shiri Sivan, flute; Dmitry Malkin, oboe; Eli Eban, Mor Levin, clarinet; Yoel Polishuk, contra bassoon; Noam Fresko, Amit Salomon, Adrian Aroyo Solis, horn; Dmitry Levitas, Boris Bendikov, trumpet; Karen Phenpimon-Zehavi, timpani; Dar Levi, percussion; Julia Klain, violin; Avi Sarid, viola; Genadi Litvin, double bass

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon*, Chairman Jacob Aizner* Dr. Hanan Alon Avner Azulay Talma Barabash-Knoller, CPA	Prof. Avi Ben Basat* Prof. Shlomo Biderman Prof. Shmuel Cabilly Robert Drake	Izaak Elron* Prof. Menachem Fisch* Prof. Benny Geiger* Efrat Weiman Gershony	Yair Green* Prof. Moshe Hadani* Prof. Uri Karshon Raanan Kop, CPA*	Nissim Levy Dov Shafir Baruch Shalev* Ilan de Vries*
---	---	---	---	---

Administration

General Manager: Ben-Zion Shira	Marketing Manager: Tamar Umansky	Legal Advisor: Adv. Ami Folman
Administrative Manager: Michael Kontsevich	Sales: Dagan Feder	Accountant: Sarit Yitshaki
Producer and Librarian: Moran Magen	Stage Manager: Valery Aksyonov	

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfatit) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
and by the generous support of various donors.

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

BRAHMS MEETS HAYDN